Nr. 62. Anulu XXIX.

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajutóriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe ½ 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatória.

Brasiovu 22|10 Augustu 1866.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxa timbrala a 30 cr. de fiecare publicare.

MONARCHI'A AUSTRIACA

Transilvani'a.

Brasiovu 21 Aug. Din decretulu min. rom. ce se reproduce in Nr. tr. vedemu total'a oprire de papusioiu, ordiu si meiu dela esportatiune. Acésta mesura se preface in cestiune de viétia pentru poporimea romana si secuie locuitóre in muntii de catra Moldov'a si Tiéra romanésca. Rogamu pe in. gubernu alu Transilvaniei, cá se binevoiésca a lua mesuri corespundietóre in acésta privintia, oprinduse si din Transilvani'a esportulu de papusioiu, cum si fertulu de spirtu din ori ci ce bucate care dau locuitoriloru nutrementu, pentrucá asié poporulu se nu cada sacrificiulu unei noua calamitati. —

— Fiindca in Odes'a domnesce colera infricosiata, corabierea cu vapóra intre Odes'a si Kiustengea (in Turci'a) deocamdata s'a inchisu; prin urmare scrisorile si pachetele din tierile dintre Dunare si Carpati nu mai mergu pe calea Dunarii, ci trecu pe uscatu pe la Galiti'a. —

Dechiaratione. Noi subsorisi locuitori romani din Brasiovu cá fundatori si contribuitori la fundarea gimnasiului romanu greco orientalu din Brasiovu cetindu in diurnalu „Gazet'a Trans." Nrii 58 si 59 unu articulu intitulatu „Suum cuique" si subscrisu: „Unulu dintre fondatori gimnasiului romanu gr. or. din Brasiovu", vediuramu din acela, ca unu voitoru de reu se silesce a contorbá bun'a intielegere ce domnesce intre noi si Esc. S'a archiepiscopulu si mitropolitulu nostru Andreiu br. de Sagguna cá supremu inspectoru alu scóleloru nóstre romane de relig. gr. or. Deci sub asemenea impregiurari, noi ne tienemu de cea mai santa datoria, a respinge cu indignatiune insinuatiunile ce ni se facu in acelu articulu, protestandu in contra presupenerei, ca acele idei stengace si calumnii aru fi si ale nóstre, si dechiaramu, ca noi suntemu deplinu multiumiti cu modulu in care Esc. S'a a tractatu pana acum, ca supremu inspectoru in trebile gimnasiului nostru si datorimu deplina recunoscintia pré demnului nostru archipastoriu, pentru multele binefaceri, de care s'a impartasitu institutulu nostru din partea Escelentiei Sale.

Te rogamu Domnule Redactoru alu „Gaz. Trans." a primi acésta dechiaratione in celu din teiu numeru alu stimatului Dtale diurnalu*), pentrucá se se delature neintielegerile, ce s'ar puté nasce din sus citatulu articulu, care se pare a fi dictatu de una inima intrigianta ascunsa sub maso'a anonimitatiei.

Brasiovu in 16/4 Aug. 1866.

Radu Radovits, Georgie Nica, Nicolae Macinca, Iordache David, Apost. Est. Popu, Teodoru T. Ciurcu, Nicolae T. Ciurcu, I. Florianu, Ioane T. Poppovits, Const. I. Popasu, D. Eremie, Nicolae Voinescu, Ioanu Hagi Ciurculu, G. Stefanovits.

— Dilele acestea ne cadiù la mana program'a francésca a unui institutu de baieti, pentru care a castigatu concesiunea guberniala dn. profesoru dela gimnasiulu r. catolicu Henri Burchez. Recomandamu acea programa la luarea aminte a parintiloru.

Audimu totuodata, ca unu profesoru dela gimnasiulu romanescu gr. res. inca ar sta gata se deschida unu asemenea institutu.

Din satulu vecinu Turchesiu ne veni alaltaeri scirea, ca acolo aru fi muritu 11 ómeni unii dupa altii, éra dupa acestia muri si parochulu celu batrenu Odoru (paremise trecutu de ani 80). Acésta impregiurare puse érasi in cerculatione faim'a despre colera.

Sibiiu. In diu'a nascerii Mai. Sale c. r. Representantii'a magistratului si a comunei, universitatea natiun., tribunalulu spelativu, consistoriulu evang., comisariatulu r. alu tierii, representantiele bisericei gr. unite si gr. neunite gratulara Mai. Sale pe calea telegrafica in termini cu totulu leali. In aceeasi di Ser. S'a pr. FML. si comandantu Montenuovo primi respunsu dela primulu generalu adjutantu, ca Mai. S'a luà coprinsulu acelui telegramu cu tóta placerea si insarcinà pe Ser. Sa a le multiami in numele Mai. Sale. (Herm. Ztg.)

Fagarasiu. Dupa „Telegrafulu rom." Nr. 61 aflamu, ca la adresele de loialitate substernute Maiestatii Sale c. r. de catra comunele din districtulu Fagarasiului si cerculu Branului a venitu porunce a se descoperi acelorasi prea nalt'a complacere pentru acele dovedi de patriotismu si devotamentu. — In aceeasi corespundintia se mai arata, ca in acelu districtu toema decurge asentationea cu destula regularitate si resultatu, se mai adauge totuodata, ca la cele trei asentari dupa olalta nu numai s'au implinitu contingentele, dara s'au datu si prisóse — pentru care nu a patitu rusine, dara a castigatu espresu complacerea si laud'a prea nalta.

Cu ocasionea impartasirii acestoru sciri in adeveru placute si imbucuratóre corespundintele „Telegrafului" arunca cateva invective amare si veninóse asupra unui corespundinte alu Gazetei, care dela Turd'a aratase, cumca la Fagarasiu s'ar fi cerutu asistentia ostasiésca pentru docerea la indeplinire a introlarii. Acelu corespundinte va vedea elu cum isi va potea justifica acea impartasire. Noi din partene niciodata n'amu fi impartasitu asemenea scire despre districtulu Fagarasiului, déca nu ni s'ar fi imbuditu inaintea ochiloru nostrii trecutulu dela 1862 incóce, cum si déca nu ne-ar fi dorutu de rórtea acelui districtu, in carele avemu si o parte bunicica de proprietate. Pana la 1861 recrutati'a in districtulu Fagarasiului decurgea in adeveru atatu de regulatu, cá si in oricare altu tienutu alu Transilvaniei, totuodata elu avea pe atunci norocu inca si de vreo doi amploiati romani, carii in mani'a toturoru prepusuriloru lucrá ou caldura pentru binele poporului; anume cerculu Venetiei erá ingrijitu bine. In an. 1862 recrutati'a merse multu mai anevoie; martore sunt la acésta corespundintiele venite pe atunci din acelu districtu, pe care noi le-amu pastratu, inse nu le-amu publicatu. In érn'a din 1863/4 tù tramisu pe acelu districtu unu batalionu de venatori cá ecsecutiune pentru scótérea de recruti; in Febr. 1864 acea ecsecutiune se intindea dela satulu Porumbacu incóce impartita pe mai multe comune. In érn'a din 1865 esi langa „Wiener Ztg." o lista de una mie cinci feciori fugiti de recrutatia din districtulu Fagarasiului. Acea lista o a fostu data spre publicare in acea Gazeta oficiala a monarchiei insusi oficiolatulu de atunci alu districtului. Toti cati au vedutu lung'a lista au statu la mirare, pentruca asié ceva nu se mai pomenise in tiér'a nóstra, éra dintre neromani multi strimbá diu nasu si ridea cu rentate. Despre acea lista a fostu vorb'a si in un'a din siedintiele din Febr. ale senatului imperialu cu ocasionea desbaterii referintieloru cu tiér'a vecina. Intr'acestea comisiunile cercetatóre si anume comisiunea numita a consiliariului Haupt esmisa la Fagarasiu cercetá totuodata si in trèb'a neregularitatiloru asentarii. Apoi ati crede óre, ca chiaru acea lista fusese tare gresita, pentruca chiaru in dilele publicarii ei se adeveri, ca multi dintre feciorii publicati erá acasa, in tiér'a loru, éra nu fugiti!

Noi recunóscemu dificultatile cu care au a se lupta amploiatii de romanu din acelu districtu, amu tienutu totudeauna sama si de calumniile vomite asupra loru in gazetele ungaresci de catra ómeni cá Benedek, Könczey, etc. si pururea amu deschisu colóniele nóstre spre aparare; inse toema asié nu este ertatu publicistului a remané surdu si orbu facia cu unele fapte, pe care a le retacé ar fi o crima, ca cu asemenea procedura totu numai nous ne stricamu. Multi desvinue neregularitatile de mai nainte si cu impregiurarea, ca ambii capi si districtului, adica si capitanulu*) si vice capitanulu absenta timpu indelungatu pe la diete, éra trebile districtului romanea balta. Déca este asié, apoi totu ómenii sunt de vina, pentruca li alesesera pe amendoi la diet'a.

Eca deci temeiurile de care fuseseramu indemnati a publica scirea din Turd'a asié precum s'a vediutu aceea. Déca sub capulu de acum alu districtului trebile mergu multu mai bine, bucuri'a este a toturoru. Red.

— Apróape 200 familii arse din satulu romanescu Cartisióra s'au respanditu in cursulu verei cá cersitóre prin tiéra; éra acum ajunse asemenea sórte pe alte vreo 90 familii din satulu romanescu Siarcsitia, carele arse in 20 Iuliu. Acestora li s'au tramisu spre ajutorintia on'a mie fiorini din fondurile de ajutorintia ale tierii. —

Clusiu. Cu referintia la cele atinse in Nr. tr. despre scóle in Clusiu indrasnimu a reflecta inca numai la o impregiurare cu privire la acea cetate. Scólele normale r. cat. de acolo sunt atatu de inghesuite cu scolari, catu in contra toturoru normativeloru in cate o chilia stau indesati cá scumbriile (Häringe) indoitu mai multi decatu sufere si legile pedagogice, si cele igyenice. Dintr'unu singuru satuletiu romanescu invecinatu anume P. Ceanu sunt 24 tineri la scólele din Clusiu. E preste putintia si de a mai spori, si de a remané sanetosi, si — multi de a mai remané romani. Rogamu deci pre toti aceia dela carii depinde, cá se nu intardie nici o óra, se faca oricum voru sci si se deschida in Clusiu o scóla normala romanésca de copii si de copile in numeru cá de trei sute minimum.

Dn. canoniou si prepositu Vasilie Ratiu cumpará in piati'a din Turd'a o casa cu o carte si gradina cá de 2 jugere cu 6 mii fiorini v. a. si le destina a nume si numai pentru scóle romanesci. In Turd'a inca erá supremele momente de a se deschide scóle si inca fórte bune romanesci, ca de nu, acolo in 25 ani nu se mai afla nici vacariu de romanii. In Clusiu si prin pregiuru pericolulu desfintiarii nationale este si mai mare. Aflesa déca nu unulu, incai 9—10 capitalisti cá dn. prepositu V. Ratiu si sacrifice fiecare numai cate ½ pe atata pentru scóle normale in Clusiu si eata o incepetura imbucuratóre. Faca 'si apoi si poporulu din comitatu datorintu'a si scólele de siguru ca voru prospera. Nu se cere neaparatu cá scólele se fia in cetate, unde totulu e mai scumpu, ci se fia in partea unde locuescu mai multi romani si unde cate o mosióra este multu mai eftina spre a se cumpara pe sam'a scóleloru. —

— Gazetele ne totu spunu, ca in lun'a trecuta s'au sparta si depredatu in Ardélu cinci biserici, adica in S. Reginu, in Cristurulu secuiescu, in Sambata (care?), in Gurgiu St. Imru si in M. St. Georgiu, adica totu cam in secuime; inse nu ne spunu de care confesiune au fostu bisericele si de care hotii, déca cumva ii voru fi prinsu.

— In Girokut, (ungur., comit. Solnocu de m.) juratii satului in locu de a lua voluntiri, prinsera pe feciorii ómeniloru saraci cu funi'a cá nainte de 1848. (Kol. Közl.)

*) Cu tóta placerea. Gazet'a sta deschisa la toti carii s'aru simti in ea atacati. Toema pentru acésta inse ne vine cam cu mirare, ca din mai bine de doua sute fundatori si contribuitori la sum'a de 130 mii si mai bine pre catu costa scólele si fondurile, numai 14 insi cauta satisfactiune. — Red.

*) Acum pensionatu.

Secarembu. Pe temeiulu unei publicatiuni oficiale din 3 Aug. a. c. se face cunoscutu, ca scól'a montanistica c. r. din Secarembu (Nagy-Ág, in comit. Hunedórei) se deschide estimpu la 1 Octobre. Scopulu acestei scóle fórte bune este din numirea ei invederatu. Tineri mintosi au a se pregati in aceceasi pentru deregatorii montanistice. Cursulu sta din doua parti, unulu pregatitoru numai de unu anu, la care inse sunt primiti numai tineri trecuti de ani 15 carii au invetiatu scólele normale cu lauda; ér' alu doilea este de 2 ani, la care se primescu numai tineri trecuti de 18 ani si deprinsi la lucrulu montanisticei.

Informatiune mai deaprópe se póte lua din statutele scólei, pe care administratiunea c. r. montanistica din Secarembu le da ori si cui in cate unu ecsemplariu.

Tragemu cu totuadinsulu luarea-aminte a locuitoriloru munteni dela mine (bai) asupra acestoru scóle fórte folositóre. Parintii carii au fii de acea trébа se nu scape ocasionea din mana.

— Intrarea la acea scóla se póte midiloci séu in persóna pre langa producerea cartii de botesu si a testimoniuloru scolastice, séu pe langa petitiune substernuta in scrisu.

— Nu scimu déca la cele patru stipendii ardelene destinate*) pentru junii carii voiescu a merge la scól'a de paduritu in Aussee din Moravi'a se voru fi inscrisintiatu si tineri de ai nostrii. Este o scóla fórte buna aceea, pentruca pe langa istori'a si scinti'a, adica economi'a, prasirea, clasificarea, apararea, pretiurea, folosirea paduriloru de totu felulu se invétia si geometri'a teoretica, trigonometri'a, stereometri'a, architectur'a, desemnulu liniaru, totu scintie positive, apoi inca si art'a venatoiu. O frumósa lauda a acelui institutu se póte vedé si in Nrii 94 et 95 ai lui „Kol. Közl." din a. c. Vedi inse si „Oesterr. Vierteljahrsschrift für Forstwesen" XIII. Bd.

Campeni 28 Iuliu c. v. 1866.

Onorata Redactiune! In Nrii 52 si 53 si „Gaz. Trans." din anulu curente s'a publicatu unu articulu „dela gur'a Abrudului langa Campeni", ce tractéza despre fondulu scolaru si scól'a din Campeni si despre portarea Rev. D. protopresbiteru gr. or. facia cu acele. Fiindu decursulu lucrului cu totulu intorsu predatu si enaratu, ba chiaru faptele implinite puse la indoiéla, 'mi tienu de o santa datorintia, a desilosi si chiarifica lucrulu inaintea publicului cetitoriu.

Cum si prin a cui staruintia s'a infiintiatu acelu fondu scolariu nu trebue enaratu de nou, ca-ci pe la 1859, 1860 s'a scrisu despre acésta in foile romane. Pingariu C. G. C., care a datu acelu articulu, indata in aline'a a dóua incepe a nu spune adeverulu, dicundu „a Intemeia nesce scoli centrali romanesci de 4 clase in opidulu Campeni", ne amintendu neci decum de conclusulu poporului, cá se fia gr. or., precum acesa sta espresu in statute, care nu din vreo certa séu neintielegere intre gr. or. si gr. cat. s'a tramisu la in. r. gubernu, ci numai pentru intarire. Puntele in numeru de 3 stribuite chiaru numai voiei D. protopopu sunt primite inca la infiintiarea fondului de intregu poporulu fara de cea mai mica neintielegere si in deplina ocintielegere, si facu partea cea mai esentiale a statuteloru. Acésta se templ'a in an. 1862, precum este publicatu si in Fói'a pentru minte, inima etc. din acelu anu, si pentru comoditatea on. publicu vomu ri cita vreo cativa §§ si aceloru statute: „§ 2. Scopulu acestui fondu e redicarea unei scóle normale gr. res. § 4. Presiedintele se fia parochulu gr. res. si vice-presiedinte parochulu gr. cat." § 7. Cass'a se va pastr'a in localitatea parochiului gr. resaritenu." Esta D.l aci cele trei puncte. Pre basa acestoru statute s'a deschisu si cias'a I normala gr. or. (§ 22 a statut.).

Statutele nu s'au tramisu ordinariateloru spre desbatere si spre a gasi o cale de impaciuire in acésta causa, precum dice corespondintele C. G. C., ca-ci nu erá ce aplana, de órece cérta si neintielegere n'a fostu; inse in reg. gubernu le-a tramisu acolo spre a audi si pareres prealum acelorasi. In anulu 1865 in Iuniu de nou fù intrebata comun'a Campeni in causa statuteloru, si representantii ei unanimu remasera totu pre langa statutele statorite si subscrise mai nainte; despre ce s'a luatu protocolu legalu si s'a tramisu la in. r. gubernu. Straformarile inaltului reg. gubernu au urmatu dupa acésta si apoi in siedinti'a tienuta in causa straformariloru s'a templatu asié ceva, inse nu precum spune plugariulu C. G. C. In acésta conferintia nu D. protopopu gr. or., ci D. notariu comunalu a redicatu vocea contra alegerei presiedintelui Eforiei si dintre mireni, pentru ca alegenduse presiedintele si dintre mireni prin poporu, usioru ar afla locu corupt'unile, si apoi ruinarea fondului. Asié dara la galceav'a si neordinea ce se escá atunci nu au datu ansa d. protopopu gr. or., ci altu inteligentu. Cért'a se marea pe minutu si isi ajunse culmea in scurtu timpu, ce vediendu presiedintele acelei conferintie se aflá motivatu a inchide sub atari giurstari conferinti'a.

De mani'a Dlui corespondinte pre pr. st. D. protopopu si partit'a s'a, ca de ce-si apara ce virtute dreptulu, — mi vine a ride. Grecoorientalii facu in comun'a Campeni maioritate, adica sunt de 3 ori atatia cá gr. cat.*), biseric'a gr. or. a datu in deosebi in fondulu scolariu la infiintiarea 550 fl. v. a. si in valórea statuteloru se folosesce numai de dreptulu concesu de cecealalte parte, ca-ci statutele acele au valórea unui contractu. Voinți'a gr. cat. de a face din scól'a triviala a erariului clasa prima normala mi se arata cá unu ce absurdu, ca-ci de a dispune preste ceea ce nu e alu meu, si a'i dá altu caracteru, póte aduce tocmai perderea acelui beneficiu intinsu de erariu. Apoi spune'mi Die corespondinte, candu va fi de a castiga normeloru din Campeni publicitatea, óre cine le o va dau, de óre ce fundamentulu scólei (clasa I) lipsesce? Si apoi óre scól'a triviala a erariului cuprinde in sine 300 prunci ce astépta invetiarea cá panea de tóte dilele? si óre pentrice acestia se fia condamnati la nescliinta?

Cum documentéza D. corespondinte necesitatea clasei a II normale e ceva comicu, aducundu de exemplu pre parochulu V. Motor'a din Campeni cu prunci sci, ca din lips'a clasei II normale a vrutu se'i duca in Ponorelu séu Vidra in clas'a a dóua normala. Noi nu scimu pre alci nemicu, cumca in Ponorelu séu Vidra ar esista a II clasa normala, ci numai ca acolo sunt intemeiate nu de multu scóle triviale. Póte D. corespondinte a voitu se dica, ca in Abrudu, unde fura asta érna si primavéra atari scóle. Ce se atinge de suspendarea acelui preotu, acecea a urmatu dela ven. ordin. mitropolitanu in 28 Maiu a. c. in urm'a acusei curatoriloru bisericei, ér' nu dóra pentru ca e unu nationalistu asié mare, precum 'lu faceti; ca-ci de ar fi, bater ar ceti unu diuariu. Cumca p. protopopu gr. or. de 32 de ani ai functionariu sale cá parochu in Campeni nu a portatu la anima burtian'a discordiei intre fratii de unu sange si neci ca a cultivatu-o, dovedesce victi'a pacinica aratata cat.a 5 parochi ce au functionatu dupa olalta in parochi'a gr. cat. din Campeni, chiaru si infiintiarea fondului o adeveresce. Nu i-se va potea neci odata imputa, ca ar fi stricatu inadinsu, precum au stricatu gr. cat. comunei gr. or. Vidra prin inchiderea scólei.

Apoi asiu vrea se sciu, candu au juratu romanii si candu s'au sfatuitu, cá gr. or. se nu'si apere interesele sale, si in tóte se céda gr. catoliciloru. Domniloru in totu locuiu, unde sunt mai pucini la numeru staruiescu, candu sunt a se face scóle comune, cá se fia natiunale; ér' la dincontra ba. Acésta se póte vedé mai bine la infiintiarea institutuloru de invetiamentu din districtuiu Naseudului, unde sciu ca sunt mii de gr. or., dar' óre facese poména de ei? **)

Acum in fine voiescu se aratu si. publicu, ca cum pricepu inteligintii din Campeni alegerea libera a membriloru eforiei scolare. In 5/17 Iuliu tsecunduse noua alegere a membriloru dupa espirarea aceloru trei ani, se alésera cá membrii noi la propunerea D. notariu comunale G. Ioanette: trei veri de frati si sora, aiu 4-lea e cumnatu la unulu dintre veri, alu cincelea e nepotu la altulu dintre cei 3 veri, éra de alta parte sunt 2 cumnati si unu veru. Si cá se fia pusa coróna lucrului si se'si bata joculu de cuprinsulu statuteloru (§ 15), au alesu si detorasi de ai fondului scolaru intre membrii Eforiei. De aci apoi usioru se póte esplicá dorintí'a acestoru Domni, cá catu in mai scurtu timpu se duca cass'a fondului in cas'a comunala, ce nu esista; séu edificiu scolaru pricepu Domnialoru sub acea casa, apoi si acestu locu e neaptu, ca ci in edificiulu acela nu locuesce mme, afara de arestantii politici.

Acum on. publicu judecati fara mania si tienere de parte, óre cine lucra la nemicirea ocintielegerii si a fondului scolariu.

Unu maiestru de lemnaria I. D.

*) Se mai adausere 2, asié sunt 6. — Red.

*) Dupa tabelele statistice tiparite 1864 si impartite dela gubernu membriloru dietei, proportiunea in Campeni este acésta: 596 gr. catolici, 1372 gr. resariteni, 46 catolici, 3 reformati. Vedi tab. stat. f. 40. — Red.

**) Cam reu sciu, pentruca intre 46 sate abié sunt vreo 2 parochii afara din valea Rocnei, pe la Borgau. — Red.

Éca o ilustratiune noua la desiertele incercari de a face scóle amestecate; éca unu nou temeiu practicu la celea ce ne luaramu voia a observa in Nr. 60 sub corespondinti'a din La pusiu.

In Campeni fiacare dintre cele doua confesiuni isi póte avé prea bine scól'a sa comunala elementara, fara a ambla cersindu, éra apoi comun'a gr. res. cá cea mai numerósa faca 'si o norma cá se i se duca numele in tóte tienuturile muntene. Asié inse abié voru scapa de o cérta si curendu voru da in alt'a. B.

UNGARI'A. Post'a. Intre „Albin'a" si intre „Concordi'a" de aici, séu mai bine intre dnii Vicentiu Babesiu si Sigism. V. Popu proprietariulu „Concordiei" se nascú o discordia apriga. Ocasiunea o dete, precum se spune, unu blasiéu statosu, séu dupa o alta variante mai multi, carii afiara ca infiintiarea Albinei n'ar fi fostu vreo necesitate pentru romani. Atunci se scóla dn. Babesiu pe semne cá urditoru alu Albinei sub auspiciile familiei Mocioniane si — in locu de a se catiara numai de blasianu, séu a remané cevasi mai obieptivu, intr'unu articulu lungu publicatu in Nrii 43 et 44 ai Albinei trage cá din chiaru-seninu la cea mai grea indoiéla si capacitatea, si ce e mai multu, lealitatea, manier'a, tonulu, conduit'a Gazetei si a Concordiei, precum si iubirea loru de a sacrifica pentru publicu, prin urmare face pe Albina cá se impunga cu veninu amaru. Acum vine dn. S. Popu si in Nrii 60—61 din Concordi'a apuca maciuc'a si ii trantesce dlui Babesiu: insolentia, insultare, trivialitate si mojicia rusticala."

De candu ecsista diaristic'a romanésca in tierile imperiului austriacu asié scandalu nu s'a intemplatu in ea, pentruca maniér'a si stilulu de acum intrece si pe alu cercularielui episcopescu din Dec. 1854, prin care se afurisia Gazet'a si Calindariulu din Brasiovu.

Sunt mai bine de trei luni, de candu unii amici incepura a ne informa si pre noi de cateva ori despre mai multe conflicte iuti si amara intemplate intre deputatii (séu cum dicu acolo destulu de siodu, ablegatii) romanesci ungaro-banatieni asupra unoru cestiuni de viétia. Inca de atunci ne temeamu ca focolu din spudia va da in flacari intocma cá din conferintiele private sibiiene dela 1863, si ca unii séu altii isi voru da in capete prin diarie. Acésta s'a si intemplatu. Ne vine numai cam neasteptatu, ca vedemu tocma pe cei doi barbati aici numiti duelanduse unulu cu altulu, candu noi eramu informati, ca ddioru in conferintiele private pe sub mana se intielegea bine. Fia cá acésta discordia se remana numai cá o cérta din casa intemplata intre doi membrii ai unei familii si se nu mai invenine pe alti.

BANATU. Probe de stilu din „Albin'a despre scóle si cultura la romani. *)

Nr. 45. Mi stà pén'a, — si de asiu fi la riul Vavilonului, asiu siedé si asiu plange! — Dar ved igrozirea preotilor, si desperarea invetiatorilor, ved lacreme, si aud suspine, si aud poporul strigand: „Dómne! om nu am! . ."

Noi in Banat am dorit episcop roman, — si se fie venit ori d'in ceri siepte tieri romane, nu aveam se dicem in puntu lacesi'a nemica, dar in interesul dieceesei si propriu, erá fórte de lipsa, ca se si aléga langa scaunul episcopiei pe cel mai destept preot roman d'in Banat de secretariu ori cu ce pretiu, — pe un preot cu esperintia, carele cunósce causele cu serbii si scie ce, si cum e de a se apera. —

Cosiatoriul e compus d'in creaturele vechie ale serbilor, d'in cari prè putieni erau pentru adeverate merite — si intre cei noui prè putiena alegere buna. — Noi in trecut am fost dedati a vedé in membrii consiatorielor ortodoxe pe la

*) Reproduse tóte cu ortografi'a „Albinei," adica fara U.

noi mai numai unelte si masinaria fára spiritu, ca se se scie sculá si dice: „se fie de bine-cand zdravena *) vladio'a, si se plece intr'acolo, unde-i aréta vladic'a. — Acum'a am asteptat mai mult — un corp cu potere morala, spirituala si natiunala — un corp carele se-si esprime convingerea se fara frica de vladic'a, se unsueze votul seu dupa simtiul dreptatii; càci altcum asemene corp devine de prisos. —

Nr. 46. Se te ferésca Ddieu a amblá prin comunitatile romane d'in Torontal, càci cu putiene, —fórte putiene esceptiuni, pretotindene vei vedé miseria, ignorantia si nepasare. —

Mai nainte acest comitat locuit de 80,000 romani erá in stare buna materiala, totusi nu s'au pré distins romanii de aici prin sciintie, càci scolile mai nalte le cercetau numai cu scop cà „se póta fi popa," precum se dice pe la noi; — apoi déca s'a facut „popa", pare cà s'a ingropat pentru tot de una, càci nu i-ai mai vedinut se faca vre-un sporiu prin cunoscintiele lor, cari la unii erau si sunt destul de frumóse, ci si densii cá si ceia laiti preoti s'au dat nepassarei. — Nu mai vedesi si nu mai poti vedé cá intr' alte locuri vre-o energia, ambitiune nobila frumósa, ci tóta nisuinti'a si ambitiunea celor mai multi se estinde pana la brau rosiu si in casuri esceptionale la protopopiat — se intielege cà daca are o sumulita marisóra d'in al cincele element ce l numiau betranii: nervus rerum gerendarum.

Cand vedi atati preuti cati sunt pe la noi (de comun cate doi in comunele cele mai mici, ér in cele mai marisóre cate 3, 4, 5 pana la 6, 7) si nu observedi nici unu sporiu, trebuie se se intristeze si cel mai nepassatoriu.

Dar scóle.e nóstre?! Ori si ce le poti numi, numai scóle nu. — Cate va silabisari mecanice cari le invétia copilul numai d'in audiu, — apoi recitari d'in catihis fara a le intielege cum se cade, — catova sonuri desarmonice, cari se numesc in batjocura: „cantari bisericesci, — mai departe nescari incercari d'in socóta, dar neci poména de a sci tabel'a inmultirei, in fine pe unele locuri retacescu si prin geografia, cand ti spun cà Temisiór'a e cetatea cea mai mare pe lume, si daca intrebi de Viena, Paris, Londra, apoi ti aréta Camciatca, Ceaslau etc.

Nr. 49. Se scie de comun, cà clerul si-a inaugurat misiunea sa in scólele romane prin oprirea literelor strabune, cari numai dupa multe lupte au aflat ospitalitate in scólele nóstre, introducend éra pre az, buchile lui Ciril, si cà vaierarile invetiatorilor, pre cari reverindii dni directori locali si districtuali i tienéu de servitorii lor, éra nu de luminatorii si creacatorii tenerimii, erau d'in anul 61 incóce in ordinea dilei, si progresul ce se facéá in scólele romane, erá regres si intunerec. Am asistat la esamene, si cu parere de reu cauta se marturisim, cà directorul districtual n'a fost in stare se puna o intrebare, ci la tóte ce responndea scolarul, facea d'in cap, cà e bine, si dicea: „mai departe." In scóle ploiá ninsea, si invetiatorii nu-si primiau regulat léf'a si deputatul in naturalie. Cei buni se suspendau si destituiau fara nici o vina si se inlocuiau prin altii mai slabi, — archiv'a dieceselor de atunci precum si a consiliului regesc d'in Buda ni-ar poté dá dovedi destol de eclatante.

Pre tempul acest'a starea scólelor nóstre devenise nesuferibile. Noi am combatut abusurile unei ierarcie, centrande inasintarii nóstre, si a masinelor ei, ne-am plans la locurile mai inalte incontr'a nedreptatilor comise cu bietii invetiatori romani, am aretat maiestatii, cà clerul cel strain si necult ni innéca cultur'a poporului, éra scólele si instructiunea nóstra alérga cu pasi repedi spre totala décadintia, si imitand exemplul strabunului nostru Catone: „Carthaginem esse delendam," am strigat neincetat: „Scóteti scólele d'in manile clerului!" Vócea nóstra inse a semenat celei ce striga in pustia, si sórtea scólelor nóstre nu s'a schimbat intru nimic'a eto *—

— De s'ar fi scrisu in Gazeta vreodata in asemenea tonu si cu asemenea stilu, amu fi fostu afurisiti pana acum de o suta de ori. — De altmintrea multi nici pana astedi nu cutésa a se prenumera la Gazeta, din causa cà ea este afurisita.

AUSTRI'A INFER. Viena 11 Augustu. Capital'a incepe a se bucurá de benefacerile pecei. Comunicatiunea cu tierile ocupate se redeschide, negotiulu éra 'si vine 'n fire, totulu inaintésa spre mai bine, numai un'a diace greu pre anim'a Vienesiloru — caus'a constitutiunei din-in-tru. Apoi o dorere este cu atatu mai grea, cu catu se simte mai in ascunsu fara a i se póte da espresiuni. Germani austriaci invidiésa sórtea fratiloru loru din tiér'a inemica, cari s'au adunatu se desbata si otarésca in parlamentulu loru; si vrea, — ar fi voiu — se'i intréca in liberalismu si rusinandu asié „Junkerthum"-ulu, se straga la sine pre ceilalti mai mititei, pre cari inse o sincera unire ii facea mari si potérnici. Dorea, erá securi ca asié vor' invinge si — Austri'a nu va incetá a fi cea dinteia in confederatiunea statelor germane.

Sórtea inse decide altufeliu. Acésta nu se intemplá si resboiulu de siepte dile — cum 'lu numescu prusii — a nemicitu ori-care sperantia, ca asemenea s'ar mai poté vreodata intemplá. Unde este visulu despre imperiulu romanu de natiune germana a lui Carolu V., unde Germani'a pana la marea négra! — Patri'a germana pre care nemtii o cautau in tóta lumea, incepe a capatá conturu mai marcatu si mai marginitu. Dintre acele margini inse Austri'a este eschisa si vre optu milióne germani stau isolati, impresorati de 22 milióne austriaci, de elemente straine. — Eaca ce'i neodihnesce. — Au perdutu antaietatea, preponderanti'a in Germani'a si nu se mai tienu de ea; ce se va intemplá cu ei, déca fiindu in minoritate vor' perde-o póte si in imperiu? Ce, déca slavii, ungurii si altii si vor' coplesí? — Asemeni ingrigiri se nasce intre germanii nostri. „Germanii inse nu vor' incetá a predomni prin cultur'a si scienti'a loru. Nu se póte, cà unu poporu fara viitoriu, cà cehii s. a. si barbaru, cà nu sciu care altulu, se li se suie in capu sel." Eaca cu ce se mangaia ei. —

Ei bine! Germanii austriaci, cei mai favorati de sórte dintre tóte popórele Austriei, de ce nu s'au ingrigitu dupa misiunea ce si o asceriu, cà pre acele popóre barbare se le civilisese, se le ajute a se redicá la nivél'a loru? I'opóre sincera infratite, bine armate, inaintate, apte, inteligente potea ele óre se pérda din renume si potere vreodata? — Capital'a germana óre implinitu-si misiunea ce o avea? — Nu, poporulu germanu a dormitu; vienesii invetiati de sub regimulu lui Metternich de a trai bine si a lasá si pre altii se traiésca cum potu, nu multu siau batutu capulu pentru ei, ci pentru alte parti straine de imperiu. — Trebuiá óre se se adeverésca ce a disu mai deunadi diurnalulu anglu „Times", ca déca nemtii, ci singuri nu si potu ajutá, cum se ajute altoru natiuni a se redicá din pulbere? — Nemtii inse nu au avutu crescere politica, ei sunt copii cá si noi in privinti'a acésta si déca le puni asemenea intrebari, ei 'ti respundu „nu e vin'a nóstra, ci a regimeloru!"

Opinionea publica a Vienei se reflecta din foile publice, ba depinde ou totulu dela ele. Vienesii, adica nemtii adeverati, — ca-ci capital'a are mai pe diumetate locuitori straini — aunt mai fara esceptiune centralisti si acésta mai multu cá locuitori chiar' si capitalei. Se scie, ca centralistii de aci s'au unitu cu cei de dincolo de Lait'a in asié numitulu dualismu; — noi domni aci, voi dincolo. In timpulu de urma le facea o deosebita placere a vorbi si a audi despre concesiuni óre-care ce li s'ar face ungurilor, tare sperandu, ca totuodata cu celu ungurescu se va infiintiá si ministeriulu loru liberalu si dualismulu centralistilor va intrá in vietia. „Iabescu pre unguri, nu inse dietele loru," a disu Maria Teresia, si de acestu simtiementu sunt nemtii si astadi; cu tóte astea inse ei erá gata la unu mare sacrificiu in folosulu maghiarilor, numai caus'a loru se reusiésca, cu atatu mai multu, cu catu pre stunci erá in buna sperantia, ca cu concursulu poporului maghiaru si germanu acum entuziasmatu inemiculu ce inaintá spre capitala s'ar fi reieptatu. Adres'a consiliului comunalu a intetitu cererea poporului, intre care órecare fierbere nu se potú ascunde. Cum a fostu primita sciti.

Intr'acesa pacea sosesce, dar' cu ea si starea esceptionala, séu martiala asupra Austriei de diosu. —

Foile publice aru vorbi multe, dar' nu potu, totusi ele profita de orice ocasiune de a destepta cestiunea interna a constitutiunei. Federalismulu ce se dice ca se desbate in „Hôtel Frankfurt" intre capii slavoni, nu le vine la socotéla. Acestu sistemu luandule domnirea centralistica din mana il condamna a fi in minoritate si insintea cui — a cehiloru si slovaciloru „fara viitoriu". Intr'acesa trebue se recunósemu moderarea nemtiloru, cari cu centralisti cu totu striga: „Dreptate la toti" si sunt gat'a a imbraciosia si altu sistemu, — inse mai pucinu periculosu pentru denii. Austri'a a incetatu a fi unu statu germanu, federalismulu e capace a face dint'unsulu unu statu slavonu. Acésta nu o potu mistui. —

Se suna, ca Maiestatea S'a va plecá la Pest'a. Asié si D. archiduce Stefanu, alu carui scriitoriu a si ajunsu acolo. Imperatolu va a siesta la festivitatea St. Stefanu *). —

Se vede, ca se pregatesce cevasi si nu potu se nu facu si eu o intrebare aci: Ore ce mai locura romani, unde sunt, ce pasi facu conducatorii loru, cá nu cumva se fimu ignorati? Care este programulu nostru? Ce unire do mina? Ce activitate desvólta facia cu incordarile ce se facu la locurile decidetórie? Aceste sunt intrebari vitali, candu tóta lumea se consulta, se pregatesce **). Ce se va otari acum, se fia securi romanii, ca nu va mai fi provisoriu — nu va mai poté fi asié ***)

Aici se afla fórte multi raniti dintre romani, ei sunt bine grigiti si se restaura bine. Populatiunea vienesa merita lauda pentru bun'a primire ce li-o a datu; fara esceptiune de nationalitate totu soldatulu a fostu primitu cu o simpatia si bunatate, de care mai mare nu se poté cere. Si particulari multi au luatu raniti in grigia. Asié Dr. Schuselka are 6 soldati raniti la locuinti'a s'a afara la tiéra si din intemplare toti sunt romani transilvaneni. Unu mai greu ranitu merge mai bine, ceilalti se bucura de starea de a'si poté face preamblarea prin gradina.

M.

Cronica esterna.

PRUSI'A. Regele spusese curatu in cuventulu de tronu, ca frunt'ariele Prusiei au se se intinda. Asié se si intemplá. Dupa unu telegramu din 19 Aug. regele face cunoscutu camereloru legislative, ca elu a incorporatu cu Prusi'a regatulu Hanoverei, Principatulu electorulu Hessen, Ducatulu Nassau si cetatea Francfurt. Se va opri Prusi'a numai atei cu anectarea, séu ca ea va incorpora totu ce a stipulatu in conditiunile de pace numai cá confederatiune germana de nordu? De altmintrea tóte cele trei tierutie incorporate avea nisce guberne fórte ticalóse; celu din Hessen, unu despotu faimosu, celu din Nassau unu imbuibatu, éra regele Hanoverei orbu de amendoi ochii si altmintrea ticalosu, éra cetatea Francfurt cá republica libera a cadiutu sacrificiu trufiei si cerbiciei sale. Asié Germani'a cade sub domni'a juncariloru si a soldatescei prusiene. Bine'i este, pentruca sangele popóraloru austriace varsatu in favórea ei striga resbunare.

Generalulu Manteuffel, carele fusese tramisu la St. Petersburg aduse scirea prea imbucuratóre pentru partit'a prusiana din Germani'a, cumca imperatulu Rusiei a impartasitu regelui Prusiei in scrisu invoirea s'a la reorganisatiunea Germaniei.

ROMANI'A. Altu fiasco. Proclamatiunea loi Klapka mai e anca in prósp'eta aducere-aminte. In acceasi elu promites ca generalulu Türr se va scula cu arme dela Dunare in contra Austriei. Klapka spunea adeverulu; éra acele diarie ce aduseru scirea despre petrecerea lui Türr in Bucuresci, precum „Pressa veche" din Viena, „Herm. Ztg." s. a. dupa nenumerate fabule publicate in cele cinci luni din urma anca spusera astadata adeverulu. Pre candu in Transilvani'a se vorbia si scria mai multu despre o invasiune romanésca, pe atunci Türr misecá in Bucuresci tóte petrile, pentrucá se indupiece pe moldavo-romani a se scula cu arme asupra Austriei, trimitea totu odata agentii sei in Sseuime si pe la unii boieri spre a 'i indupiecá se stea gat'a cá si in a 1859 si 1861. Türr venise incognito strinsu la Bucuresci; siedea la ospelulu Fieschi Nr. 8 si acolo primia visitele unora si altora. Éra politi'a romanésca ce facea? Ea scia fórte bine ca Türr este acolo, ci tocma cá si in dilele lui Cusa, se prefacea

*) Nu se adeveri. — Red.

**) Repetimu ceea ce amu observatu si mai deunadi, ca acum nici romanii nu dormu, ei sunt priveghitori. Isse un'a este a vorbi si cu totulu alt'a e a lucra. — Red.

***) Ne indoimu fórte. Tiene minte, ca periodulu esperimentelorru inca n'a trecutu. Se nu ne prea spariemu de multimea programeloru sburatóre incóce si incolo. — Red.

**) strauata.

că este cu totulu surda si órba. Asie'i venia bine, pentrucă se védia ce va esi din incercarile lui Türr.

Pana aici scirile nóstre private consuna cu ale foiloru germane; de aici incolo unulu din corespundintii nostrii dela Bucuresci descrie in cu dat'a 15 Aug. demersulu mai departe alu lucrurilor asié:

Doi dintre ministrii au cochetatu cu Türr pe la dosulu celorulalti colegi cu totu adinaulu; ei s'au invoitu a trimite si unu agentu la Klapka. Acelasiu trecuse prin Transilvani'a, de unde insa trimise sciri fórte rele, ca adica cu romanii arădeleni nu e de vorbitu, ca ei nu vreu se scie nici de o aliantia cu magiarii carii iau insielatu de atatea ori si iau tiranitu reu, ca preotii romanesci aru sta in soidoiu nemtiului că si amploiatii, ca literatii romanilor aru fi omeni saraci că furlanii si că savoiardii, scrivili si marginiti la capatiena că si negutiatorii din Brasiovu, ca secuii aru fi si mai prosti si ca fruntasii loru s'aru teme rei de strénguriile in care cadinsera Váradi, Horváth s. a. la 1856 in M. Osiorheiu si St.Giorgiu; éra sasii aru fi buni numai in Dobrogea, pentrucă se scurga lacurile si baltile si se semene ordiu. Totusi cei doi ministrii candu au vediutu ca lucrulu ar fi pregatitu in catva, descoperira planulu loru si la ceilalti. Türr adica era de parere, ca numai se se faca invasiunea, pentruca atunci si romanii si secuii aru vorbi cu totulu altfelu, mai alesu déca va fi si Bethlen in mijloculu loru. Atunci se intemplă in siedinti'a ministeriala o scena frapanta. Ministrulu Lascaru Catargiu că unu credintiosu aparatoriu alu vechei politice moldavo-romanesci traditionale, calificà conduit'a celoru doi ministrii, carii cutesara a tracta cu revolutionea ungurésca in numele gubernului, pre catu se póte mai aspru, apoi dechiarà ca elu nu mai póte sta in ministeriu cu asemeni colegi. Toti ceilalti ministrii se alaturara langa Catargiu. Indata apoi intemplarea acésta se facù si principelui Carolu cunoscuta. Acesta anca se scarbi si intaritá dicendu, ca elu anca nici nu scie déca va potea sta siguru pe tronu si éta ca afla tocma dintre ministrii lui carii ilu compromitu, totusdata dechiara diu nou că se se scia pentru totudeauna cumca elu e determinatu a tiené strinsu neutralitatea si bun'a prietinia cu tóte poterile vecine.

Éca adeverat'a causa a caderii celoru doi ministrii moldovo-romanesci, éca pentru ce a facutu si Türr unu fiasco atatu de stralucitu!

Se spune ca Türr a trecutu din Bucuresci la Serbi'a, unde a patit'o intocma, éra acésta mai alesu din acea causa, ca serbii mai nu cunoscu nici unu felu de diversitate intre domnia otomana si intre cea maghiara.

Fói'a periodica pentru asociatiunea transilvana etc.

„Asociatiunea transilvana face pucinu, séu tocma nimicu, déca nu publica o fói'a periodica."

Acésta este sentinti'a multora mai alesu de doi ani incóce. In adunarea din Abrudu inca s'au vorbitu multe in acésta materia.

Subscrisulu sunt datoru a da mai nainte de toti respunsu la acésta invinuire, pentruca me constringe § 16 alu statuteloru, alu caroi passagiu din urma suna: „In fine densulu (secretariulu primariu) redige fói'a periodica si organulu publicitatii alu asociatiunii."

Ce e dreptu, ca de alta parte § 17 contiene: „Secretariulu secundariu substitue si ajuta pe secretariulu primariu in tóte afacerile lui din §-ulu precedinte."

Fórte bine, secretariulu colegu alu meu se va justifica si elu la timpulu seu, cu am se vorbescu numai pentru mine.

Este de prisosu a premite, ca mai nainte de a se nasce deregatorii asociatiunii s'au nascutu adunarea compunatóre de statute, éra acestea au nascutu pe adunarea generala, ér' adunarea generala a nascutu pe comitetu si pe deregatorii sei. Din intemplare inse adunarea generala din 1861 in locu de a produce unu secretariu primariu, din care apoi se póta forma si unu redactoru, ea a produsu numai unu figurantu de secretariu prin aceea, ca dupace in § 16 ii incarca o multime de atributiuni in adeveru frumóse, intre care si redactiunea foii, apoi ilu alege tocma din Brasiovu, distantia de 18 miluri pana la Sibiiu, unde fiecare calatoria si petrecere pe locu costa minimum cate v. a. fl. 30, prin urmare pe 12 luni v. a. fl. 360, éra pe trei ani v. a. fl. 1080, pe care suma inse secretariulu alesu nu'i póte lua din gur'a celoru cinci copii pentrucă sei arunce pe drumuri, ca tragenduse si elu numai din familii preotiesci, nu 'ia remasu dela mosiu-seu domenuri, in alu carora venituri se se resfetie si imbuibe; éra că elu se se mute la Sibiiu numai din amórea ferbinte catra o fói'a periodica si totu din amórea catra acceasi se remana peritoru de fóme, credu ca érasi nu o va pofti nimeni. Doua mii fl. si mai bine cheltuiti in victi'a pe calatorii scientifice, un'a mie si mai multu arunceati in biblioteca, 5400 fl. — (adica totu) lasati in prada insurgentiloru secui in 1849, credu ca ar prada insurgentiloru secui in 1849, credu ca ar fi sacrificiu destulu dela unu omu, carele dupa 16 ani de studii dete de buna voia cu picioriulu la orice „Brodstudium" si la orice „cariera", numai si numai pentrucă se póta vedé infiintiata si la romanii din monarchi'a austriaca o publicitate.

Inse prea multu am vorbitu pro domo propria, ertati decumva am trecutu preste legile modestiei. Se punemu ca secretariulu primariu locuesce in resedinti'a comitetului la Sibiiu si voiesce a se apuca de redactiunea unei foi periodice care se ésa numai odata pe septemana, adica de 52 ori pe anu in cate 1 cóla, séu déca voiti, pe luna in carticele de 4 cóle, adica numai 48. Prea bine. Inse secretariulu in mani'a §-lui 16 nu póte fi redactoru, ci si acolo érasi totu numai figurantu, pentruca in consunetu cu § 32 adeverati redactori sunt on. adunantia generala si on. comitetu, care au dreptulu si anume „b) a primi operatele scientifice trămise si a le censura séu de sine, séu prin censorii cei va designa adunantia generala. c) A porta de grija de articlii afiati de buni pentru tiparire."

Apoi óre ce insémna cuventulu redactiune alt'a, decatu: „a porta de grija de articulii afiati de buni pentru tiparire?" In acestu casu apoi redactionea secretariului primariu este cu totulu de prisosu, prin urmare asupra lui cade numai sarcin'a de a primi dela adunare, ori dela censori, séu dela comitetu manuscriptele si ale duce la tipografia, apoi dóra, inse numai dóra, ca acésta nu s'a determinatu nicairi, a face si corecturele. In puterea §-lui 32 secretariulu redactoru nu va cutesa a face nici macar a notitia fara scirea comitetului, ci va trebui se astepte cu ea pana la siedinti'a urmatóre. Se presupunemu apoi, ca fói'a periodica ese pe fiecare septemana odata, precum si ca manuscriptele incepu a curge din diferite parti ale romanimii si ca cu tóte acestea trebue se astepti pana marti dupa finea fiecarei luni candu se tiene siedintia, déca se tiene, apoi se mai ceri vreo regularitate in esirea foii.

Deci mai nainte de a invinui pe asociatiune ca nu'si publica fói'a periodica, se nu 'si pregete unii séu altii din dnii membrii a propune adunarii generale, că acésta se binevoiésca a se folosi de dreptulu seu respicatu in § 24 si se ridice óresicum conflictulu dintre §§-i 16 si 32, pentruca pre langa o controla birocratica precum este acea introdusa prin § 32, pana 'i lumea fói'a periodica in consunetu cu § 33 nu va esi. Apasamu cuventulu periodica, pentruca neperiodica, ce s'ar publica éca-asié, că pe intemplate, că din trecere de timpu, este cu totulu altu ceva; ddloru inse pretindu fói'a periodica.

In legaminte ou acésta revisiune a asusu citatiloru §§-i eu apoi — acum că membru alu asociatiunii — m'asiu roga, că on. adunare generala din estimpu se binevoiésca a cerceta: 1. Déca asociatiunea are séu nu are dreptulu de a face specula cu banii sei, adica de a'i cheltui pe sperantia de a'i relua cu castigu? Dupa § 4 p. 2 s'ar intielege ca ea are acelu dreptu. Se punemu inse ca la tiparirea foii periodice s'ar perde vreo mie fl. din lips'a de abonati, séu ca aceia s'aru scóte numai dupa mai multi ani, atunci — ce s'aru alege din cateva stipendii? S'aru subtrage? Asié mi se pare. Deci 2. Se se védia, déca din tiparirea de pana acum a acteloru asociatiunii pre cei cinci ani trecuti fondulu si a castigatu ori a perdutu. Acésta socotéla dupa a mea opiniune este de mare importantia si ea ar sierbi de óresicare indreptariu pentru publicarea foii periodice. Din asié numitulu Archiv des Vereins für siebenbürgische Landeskunde zacu la I. Gött in Brasiovu si la Steinhaussen in Sibiiu din tóta periodele de ani 25 cateva mii de exemplare nevendute, macarca dieu acea scriere periodica coprinde fórte multe lucruri bune si anume de interesu pentru tóte trei popórale conlocuitóre care 'si au istori'a si literatur'a loru. Din actele asociatiunii nóstre inca se mai afla ladi pline, macarca acum se vendu relative eftine. 3. Putea-s'ar asecura ecsistinti'a foii periodice prin deashidere de abonamentu asié, catu dupa coperirea speseloru se remana castigu macar 5% pentru fondulu asociatiunii? 4. Cate manuscripte s'au aratatu pana acum dela literatii nostrii la comitetu, inse demne de a se tipari?

Cu atata incheiu, lasandu complanarea lucrului la intielépt'a cumpanire a on. adunari.

Brasiovu 18 Aug. 1866. G. Baritiu.

NECROLOGU. Margau 13 Aug. In 24 Iuliu pre la 11 óre séra 'si dede sufletulu in man'a cerescului parente capelanulu junior Ioane Unguru, — care sbuciumatu de unu morbu cumplitu de mai multu timpu ce ne incetatu i curmă firulu vietei pana ce 'lu dobori — in etate de 43 ani servindu in vi'a Domnului 12 — lasandu in doliu pre scump'a s'a socia cu 5 pruncei minoreni că se corabiese pre riulu celu de lacremi si se innóte in marea patimiloru. — Dauna e si pentru tene dulce natiune ce cu mari sacrificie iti cresci fii. Gelescelu dulcele seu parente senior Ioane Unguru, care in decursulu vietii de 66 ani acesta fù primulu ce stórse lacremi ferbinti din ochii bravului parente naintatu in etate rapiduose de crudel'a mórte, ce 'si inópse sagéti'a cea veninósa in peptulu acestui omu blandu si bunu.

Ér' osementelei reci s'au astrucatu in 27 pre la 2 óre la cas'a eternitatei cu un'a solemnitate recerută unui pastoriu alu turmei lui Christosu — asistandu la festulu funebrale mai multi O. D. preoti de prin vecinetate, intre carii tinerulu parochu alu Margauului D. Alecs. Fodoru-i tienù unu panegiricu descriendu — dorere si compatimirea pentru repausatulu si pruncii remasi fara protectore — cu pencelulu celu mai sinceru si miscatoriu de animi, ce stórse lacremi din ochii toturoru ce fura de facia. — „Veniti se plangemu cu cei ce plangu, ca acésta pofiesce iubirea fraterna — si se'i ornamu mormentulu cu dulcile cuvente: Fiei tieren'a usiór'a" — F.

Anunciu tristu. Domnulu Moise Pang'a, directorulu scólei capitale gr. cat. din Orlatu, dupa o bóla indelungata, joi diminéti'a in 16 Aug. a. c. se mută la locasiurile eterne.

Sambata in 18 Aug. a. c. remasitiele pamentesci ale acestui barbatu bene meritatu pre carier'a scolastica, se petrecura la locu de repausu eternu.

Perderea acestui barbatu o gelescu nu numai soci'a sa cu doue filie, din care un'a maritata, ci si toti connationalii sei, cari scriu pretiui misiunea cea importanta a unui invetiatoriu si crescutoriu alu tinerimei, si cu deosebire o voru geli aceli numerosi inveticacei ai sei, cari astadi formésa o parte considerabila din intielegiti'a romana.

Deci i oramu sei fia tieriu'a usiora si memori'a eterna. — Sibiiu 17 Aug. c. n. 1866.

I. Rusu. protop.

Stimate Domnule Redactoru! In Nr. 60 alu Gaz. Trans. sub rubrica „Din tienutulu Branului" am vediutu ca s'au comisu póte din partea culegatorului, una erore mare acolo unde se dice — organisarea tracteloru cu popi tractuali, — ca-ci eu in charti'a lasata la Dvóstra am scrisu organisarea tracteloru cu pretori tractuali, éra nu cu popi; — deci ve rogu pres multu, ca in celu mai deaprópe Nr. se indreptati gresiél'a, ca-ci si pana acea au facutu sange reu in unii ómeni *). — C.

*) Apa minerala de Valcele. — Red.

Cursurile la bursa in 21. Aug. 1866 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	6 fl. 3 cr. v.
Augsburg	—	—	125 „ — „
London	—	—	127 „ 50 „
Imprumutulu nationalu	—	—	64 „ 40 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %			60 „ 20 „
Actiile bancului	—	—	715 „ — „
„ creditului	—	—	142 „ 40 „

Obligatiile desaranari pamentului in 16. Aug. 1866:

Bani 61·50 — Marfa 62·50

Redactoru respundietoru
JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
JOANNE GÖTT.